

**הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכיר
למליץ**

הארי החי פנינים נפלאים מתורתו של המהר"א ל' צינץ

הגאון הפי אריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק
גיליון שצ"א, פרשת בראשית תשפ"ז

מכון להוצאה חרשה ומפוארת
של ספרי מהר"א ל' צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

נברא מדיבור זה מלאך, ושוב היה מקום לטעות שמא סייעו המלאכים
בבריאת העולם.
לכן בריאת שמים וארץ שהיתה ביום הראשון נעשתה במחשבה
בלבד, ולא בדיבור מפורש - 'ויאמר ה'.

כיון שכעס נסתלקה ממנו קדושתו

ויחר לקין מאד ויפלו פניו (ד, ה).

בקין נאמר 'ויחר לקין מאד ויפלו פניו', והוא על פי מה שכתב האר"י
שעל ידי הכעס 'טָרַף נִפְשׁוֹ בָּאָפֶן' (איוב יח, ד) ומסתלקת הנפש, כל שכן בקין
שהיה כעסו שלא כדן, לכן 'ויפלו פניו', היינו צלם אלקים שמצד הנשמה,
כי נסתלקה הקדושה ממנו.

קומץ המנחה - פרשת קרח

מדוע לא נאמר ויאמר ה' בפסוק הראשון של בראשית

שנינו במסכת אבות (פ"ה, מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם.
בפרשת בראשית נאמר רק תשע פעמים 'ויאמר השם', אך המפרשים
ביארו שגם המילה הראשונה 'בראשית' ברא אלקים את השמים והארץ
נחשבת כאחד המאמרות.
נשאלת השאלה, מדוע אכן אף בפסוק זה הקשור לשמים וארץ שנבראו
ביום הראשון, לא נכתב גם כן 'ויאמר ה' יהי שמים' בלשון מאמר?
אלא, שלמדנו במדרש שהמלאכים נבראו ביום השני, ומדוע לא ביום
הראשון? כדי שלא יטעו לומר שהם סייעו ביד הקדוש ברוך הוא בבריאת
העולם, ולכן נאמר ביום הראשון 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', ללמד
שהיה אז יחיד בעולמו.

והנה, שנינו במסכת חגיגה, ש'מכל דיבור של הקדוש ברוך הוא נברא
מלאך'. נמצא אם כן, שאילו היה נאמר בפירוש 'יהי שמים', הרי היה

על דרך הדרוש

עונשו של הנחש גדול מכולם - בהיותו עיקר הסיבה לחטא

ל, אוכל עוֹד, כי העוֹן תלוי בראשה. משום כך נידונה האישה בכפליים:
"הָרְבָה אֲרָפָה עֲצָבוֹנָךְ", ואילו באדם לא נאמר אלא עיצבון אחד.
והנה כל אחד נידון בפני עצמו. וכשנידון הנחש, היה לו לטעון: "דברי
הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין?". ויש בכוח טענה זו טענת 'ממה
נפשך': אם ראוי לשמוע לדברי הרב - הרי שהוא מסולק מן העונש לגמרי.
ואם תהיה הסברה לשמוע לדברי התלמיד - אם כן, אין זה ראוי להשית
עונש כל כך כבד על חוה אלא רק על הנחש כמשלח; אולם הכלל הוא
"משום רשעה אחת מחייבו, ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות"
(כתובות לב, ב), וממילא יוקל עונשו. וכן איתא להאי דינא במה שנידונה חוה
בתלתא: על אכילת עצמה, על הפיתוי לאדם, ועל אכילת אדם; ואבהוהו
דכולהו - הוא הנחש, שהיה לו חלק בכולן.

נמצא שבכל דין ודין הייתה לנחש טענת 'ממה נפשך': אי שומעין
לדברי הרב - מסולק הוא מן העונש לגמרי; ואם שומעין לדברי התלמיד
- הרי אתה מקל בעונשו ואין אתה מחייבו אלא משום רשעה אחת. ולפי
ההסברה האמיתית היא שיש לשמוע לדברי הרב, לכן סיימה הגמרא
שבזוהאי הייתה לנחש טענת 'ממה נפשך' להקל בעונשו, ולמי ששומעין
- אפילו הונח לשמוע לדברי התלמיד, הרי הוא מסולק מעונש כפול (שאם
שומעין לדברי התלמיד, הרי חוה מסולקת מן העונש, והאשמה כולה בראשו של נחש כרשעה
אחת).

ולפי שהנחש נצטרף לכל דין ועונש שגרם, לכן אמר "הרבה טענות"
- היינו שתי טענות לדינה של חוה, וכמו כן לדינו של אדם שבו נתחייב
הנחש גם כן. אם כן היה לו לטעון "דברי מי שומעין" שוב ושוב, ועל כל
פנים למצוא קולא לעונשו. אמנם באמת הסברה היא "שומעין לדברי
הרב", ואם כן הרי הוא מסולק מן העונש לגמרי. לכן בקידושין לא נזכר
הסיוס "שומעין דברי הרב" שהוא מובן ממילא, אבל כאן, השאלה "דברי
הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין?" היא טענת 'ממה נפשך' מרובה
שיש לטעון, ומאחר ש"שומעין לדברי הרב", הרי יכול היה להסתלק מן
העונש לגמרי.

(קומץ המנחה - פרשת נשא)

ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מפל הבהמה (ג, ד).

איתא בפרק 'זה בורר' (סנהדרין כט, א): אמר רבי שמלאי, מניין שאין טוענין
למסית? מנחש הקדמוני. דאמר: הרבה טענות היה לו לטעון, ומפני מה
לא טען לו הקב"ה? מפני שלא טען הוא. ומה היה לו לטעון? "דברי הרב
ודברי התלמיד, דברי מי שומעין?" דברי הרב!.

ותמה המהרש"א: מה הלשון 'הרבה טענות', הרי אין כאן אלא טענה
אחת? ונדחק המהרש"א לומר שהייתה לו עוד טענה שהוסיפה נגיעה
לדבר. וזה דחוק, שלא נזכרה טענה זו כלל.

אמנם יראה לבאר זאת. הנה, הגמרא בסנהדרין סיימה את השאלה
בתשובה: "דברי מי שומעין? דברי הרב". אולם במסכת קידושין (ריש
פרק ב', מב, ב), שם הובאה סברה זו כדי ללמד שאין שליח לדבר עבירה,
אמרו: "דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין?", ולא סיימו בתשובה
"שומעין דברי הרב". ובזוהאי לא דבר ריק הוא.

אמנם יראה, מדוע היה לנחש עונש גדול מכולם? הטעם הוא, שהוא
היה עיקר הסיבה לכולם. והנה, נמצאו בידו כמה דברים שעליהם נענש:
בתחילה - פיתוי לחוה לעבור על מצוות ה'. אילו היה שייך דין שליחות,
הרי שהעונש על הנחש היה כדן המשלח, והיה ראוי שלא יהיה עונש כל
כך על השליח (חוה), שהרי זה כאילו עשאה המשלח. אך בחטא זה נענשה
חוה בעונש גדול, ואף על פי כן פקח הוא יתברך עיניו להעניש את הנחש
עבור שגרם לחוה לעבור על מצוות ה'. כך נתחייב הנחש משום שתי
רשעיות: נחשב לו הפיתוי כאילו הוא עצמו עבר, וכן נענש על כך שחוה
עברה על דת הקב"ה בסיבתו. נמצא שהיו לו שני חלקים מעונש חוה.

והנה, גם לחוה היו שני עונשים בידה: עבור שאכלה בעצמה, ועבור
שהאכילה לאדם. ואילו היה שייך דין שליחות, לא היה ראוי שיהיה עונש
אלא לחוה לבדה כמשלחת. וזו כוונת דברי אדם שאמר: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַתָּה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל", ואיתא במדרש (בראשית רבה יט,
ב): "ואוכל" - ואוכל עוד". ואפשר שכוונתו הייתה שאין לענוש את בעל
המעשה (השליח), כי אם את המשלח; לכן "ואוכל עוד" - אם תוסיף ליתן

חדש!

ניתן לשמוע בכל שבוע דבר תורה מרבנו המהר"א ל' צינץ על פרשת השבוע,

מפי המשפיע הרב הגאון רבי ברוך שוורץ שליט"א 08-8648989 שלוחה 5
מרבני המכון ומו"ץ באוצר הפוסקים

נפלאות המהרא"ל צינץ

דרשותיו המלהיבות

בדרשה אחרת מימי בין המצרים דיבר מענין "מכה מהלכת בעו"ה בילדים קטנים, אבעבועות, הוא ית' יעשה עמנו לטובה אות, לשלוח תעלה ורפואות".

"עיקר דרך התוכחה הוא לעורר העם ליראת ד' ולהורות להם המעשה אשר יעשו, אין צורך לפשטים ודרושים" אמר פעם ברבים בשבת שובה. "הפשטים והדרושים אינם אלא להמשיך לב העם, בדומה לתינוק שאינו רוצה לקבל הרפואה עד שיערבו בה דברים מתוקים, שיהיה מתוק לחיכו - וכן ברפואת הנפש. העיקר הוא להכניס בלב האדם יראת השם ושישבור לבבו הזונה, ולשוב בתשובה על מה שעשה".

החן וההדר שהיה יצוק בשפתותיו נסוך ג"כ על קולמוסו הנאה. הפירושים והרעיונות, המליצות והמשלים הנפלאים, אמרי שפר ודברי כבושין ותוכחות, מצטיינים תמיד ביופי נדיר מאין כמותו: "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו". יפה קלע אל המטרה הגדולה קרייזירט זצ"ל, חוטר מגועו, שקבע כי אוצר השקפותיו של רבינו אינו נופל בחשיבותו מספריו ההלכתיים.

לשיטתו אין להפריד בין שני חלקי תורה אלו, שניתנו מרועה אחד, והשפעת גומלין מקשרת ביניהן. רגילים לחשוב בטעות שבשביל ההלכה נחוץ גאון עמקן ויסודי, בעל דעה צלולה וידיעות מקיפות, אך בננוע לאגדה סגי בבעל רגש גרידא - ואינו כן. שני החלקים, זה כזה, נרכשים בלא פחות ממ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, ורק לגאון אמיתי בקי בכל חדרי תורה נהירין ג"כ שבילי זוהר הרקיע של האגדה. רק לימוד ההלכה, הדורש בהירות ודיוק נפלא, כדי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולאסוקי הלכתא מגו שמעתתא, רק לימוד כזה מסוגל להנחיל לאדם את הדרך הנכונה לקלוט אל הנקודה שבעיגול, היא נקודת האמת, גם בחלק האגדה. רק גאון אמיתי, שאינו מצטמצם בשטח מסוים גרידא, אלא סוקר בסקירה אחת את כל מלוא האופק ההלכתי בש"ס ובפוסקים, רק הוא מסוגל להיכנס בטרקלין האגדה פנימה, ולדלות ולהשקות ממעינותיה.

גאון כזה היה רבינו המחבר, אשר כל רז לא אנס ליה, וטייל כבן בית "דעייל בלא בר" בכל חדרי התורה, הרחבה מני ים.

המשך בגליון הבא א"ה

רושמי תולדותיו מזכירים במיוחד את דרשותיו הנלהבות לעזרת עניים, ובין השאר את הצעתו הידועה, שכל גביר בלקחו מלמד לבניו יצרף אליהם ילד נוסף מבני העניים ש"מהם תצא תורה".

בדרשה אחרת דיבר רתת על מדת הקמצנות שפשטה בעם, ועל אשר עינם צרה בשנים כתיקון "לעשות הוספה לעניי העיר" בהתאם לצרכיהם, בהצביעו על העובדה שלא הרויחו מצרות עין זו מאומה. "נשים אל לבנו" קרא במועד מסויים אל שומעי לקחו, "כמה ממון שקענו בעניים מרודים מימות הרעש ושערוריה של מלחמות". לא היה ספק בלבו ש"אילו היינו יוצאים ידי חובת הצדקה כראוי לא באנו למידה זו. כמו שאמרו חז"ל "זכה פרוס לרעב לחמך, לא זכה, ועניים מרודים תביא בית".

אף הוא הזהיר במלים מפורשות, כי על כל אדם נגזר כמה שיחסר מממונו, ואם הוא קופץ ידו מצדקה לעניים, בהכרח שיחסר בתתו לרופאים שיחלה רח"ל, כפי שאמרו חז"ל במדרש "תרעא דלא פתיח למצוות אפתח לאסיא". כן נשא את משלו, לאדם שהלך לקנות סחורה במשקל, ובשעה ששקלו עבורו חמד לבו אבן אחת מהמשקלות וגנב אותה, מבלי להבין שבגלל מעשהו יקבל פחות סחורה. הנמשל: הברכה מושפעת לאדם ביחס שווה לצדקה שמוזיל מכספו, ככל שהוא ממעט בנתינת צדקה יתמעט השפע היורד אליו, תתמעט פרנסתו ח"ו - אשרי האיש המשכיל להרבות בצדקה שמתברך יותר ויותר.

מדרשותיו עולים ג"כ פה ושם הדים קלושים של מאורעות שונים שהתרחשו בתקופתו. בדרשה אחת מערב ראש השנה הזכיר את ה"גזירה החדשה לקחת את בני" לצבא, שהיתה קשה בעיניו "יותר מכל גזירות אשר היו בימי קדם". שכן גזירות הראשונות קרבו את ישראל לעבודתו יתברך, והגזירות הרעות הללו מרחיקין את ישראל מאביהם שבשמים. והיה קורא על כך "נחשבנו כצאן טבחה", אמנם נחשבנו, נעשינו כאילו חשובים, כפי שרבים אומרים לנו "נהיה עם אחד עם שכנינו", אך למעשה מובילים את בנינו "כצאן לטבח" בחזית המלחמה, ולא עוד אלא החייל המגויס לבוש מלבושי נכרים ויתערב בגוים עד שנעשה פוחז ופוקר בכל המצוות, וסופו שאפילו לקברות אבותיו לא יבוא "וזו הקשה שבגזירות, שמאבד שני עולמות..."

פניני ישועות

ארבע הבקשות שהתגשמו במלואן בזו אחר זו!

בדיוק לצרכיו. הפלא התעצם שבעתים כאשר למחרת היום ממשי, נמצא קונה לדירתו הישנה ששילם עבורה מחיר מצוין. העול הכלכלי הכרוך בדרך כלל בעסקאות נדל"ן מורכבות, התפוגג באחת.

חסדי השם המשיכו להאיר את ביתם גם בהמשך השנה. בשעה טובה ומוצלחת, זכו בני הזוג לחבוק את פרי בטנם בחסד וברחמים. לראשונה, השמחה המרגשת התרחשה בנקל ובדיוק במועדה, מתוך רוגע פנימי והרחבת הדעת. לאחרונה, כהשלמה מוחלטת לישועה, התקבלה נוות ביתו למשרה מצוינת ומכובדת, בדיוק כפי שייחלו.

"לקבל מענה כל כך מדויק ומהיר לכל הבקשות יחד - זו השגחה פרטית ברורה", הוא משתף בהודיה עצומה. "ראינו בחוש כיצד זכות הצדיק פעלה עבורנו בכל ארבעת העניינים בצורה מושלמת ומעל לדרך הטבע".

פעמים רבות אדם זקוק לחסדי שמיים בתחום מסוים, אך לעיתים הוא ניצב בפני תקופה שבה כמה עניינים כבדי משקל מונחים על כף המאזניים בו זמנית. כך בדיוק חש ידיד המכון, תורם מספר 1737, כאשר פנה בשנה שעברה והרים תרומה נכבדה למען הדפסת ספרי רבנו המהרא"ל צינץ ז"ע. בלבו פנימה, הוא נשא ארבע משאלות שונות שדרשו כולן סיעתא דשמיא מרובה: למכור את דירתו הנוכחית במחיר הגון, למצוא דירה חלופית ראויה במחיר סביר, שנוות ביתו תמצא משרה מכובדת והולמת, וכן בקשה אישית ורגישה - שהשמחה המשפחתית לה הם מייחלים תתרחש הפעם בנקל, בשלום, בבריאות איתנה ובדיוק במועדה, ללא המורכבויות שליוו אותם בעבר.

הישועות החלו להתגלגל במהירות בלתי נתפסת. ימים ספורים בלבד לאחר קבלת השותפות ופתיחת שערי הרחמים, הוסרו המניעות באופן פלאי. למרבה ההפתעה, הוא מצא דירה חלופית ונפלאה שהתאימה

ניתן להזמין חינם את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

ארה"ב: 718-2592395

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום
צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו